

A koreográfus a cselekmény maradék logikáját is feláldozza egy-egy önmagában hatásos, teatrális, de funkciótlan ötletért. Ilyen a darabot feleslegesen kettészelő jelenet a lassan felemelkedő és aztán felülről lelógó alvilági „lelkekkel”, ami ugyan látványos effektus, de folytathatatlaná teszi az előadást. A felvonásokat indító zenész, a magányos cselista figurája sem tudja a mitikust az aktuális-hoz kötni - Orpheuszt pedig végképp nem Romeóhoz -, mert mindkét jelenléte szép látványt nyújt ugyan, de mégis hatástalan, mert a zenésznek hamarosan félre, illetve ki kell kullognia, hogy teret adjon a táncosnak.

Nem véletlenül hiányzik az utóbbi évtized táncszínpadáról a narráció: a történetmesélés, a karakterek, a motivációk és szituációk nehezen férnek meg azzal a kortársi törekvéssel, hogy a tánc alfája és ómegája maga a táncoló test - nem az irodalom, nem a dráma, még csak nem is a színház. Azért ellentmondásos ez az *Orfeo*, mert Marie Brolin-Tani két felfogást próbál benne összebékíteni: mesélne - bár végig nem dönti el a szaraievói utcán egymás karjában

fekvő halott szerelmesek vagy a párjáért poklot járó Orpheusz vonzotta jobban képzeletét -, de ízlése visszariad a gesztusok és a mimika karakter-, illetve szituációfestő eszköztáráról. Így jobbára „csak” nagyon kulturáltan és invenciózusan táncoltat, s a műsorfüzetben közölt librettóra bízta mindazt, amit Orpheusz és Eurüdiké szerelméről és a szerelmeseket (is) elpusztító balkáni háborúkról gondol. Szándékának tisztességéhez nem fér kétség, ez azonban nem elég ahhoz, hogy szépen formált mozgásfolyamatai koreográfiává lényegüljenek.

FUCHS LÍVIA

A kritika a Szegedi Kortárs Balett 2000. október elsejei, Thália színházi vendégjátéka alapján készült.



Marie Brolin-Tani: Orfeo
(Györi Nemzeti Színház)

Zene: Igor Sztravinszkij és Benjamin Britten.
Koreográfus: Marie Brolin-Tani. Jelmez: Else-Marie Alvad. Fény-látvány: Hans-Olof Tani. Művészeti vezető: Kiss János.
Szereplők: Velekey László, Kara Zsuzsanna, Pátkai Balázs, Szántai Hajnalka/ Pintér Tímea, Eva Hotova, Sóthy Virág, Sándor Zoltán, Afonyi Eva, Ströck Barbara, Ócsag Anna, Becker Szabolcs, Horváth Krisztián, Horváth István, Gestatner Gergő, Zádorvölgyi László.

BALLET ATLANTIQUE: AZ IDŐ TÁNCA VÉGTÉLEN TÖRTÉNET

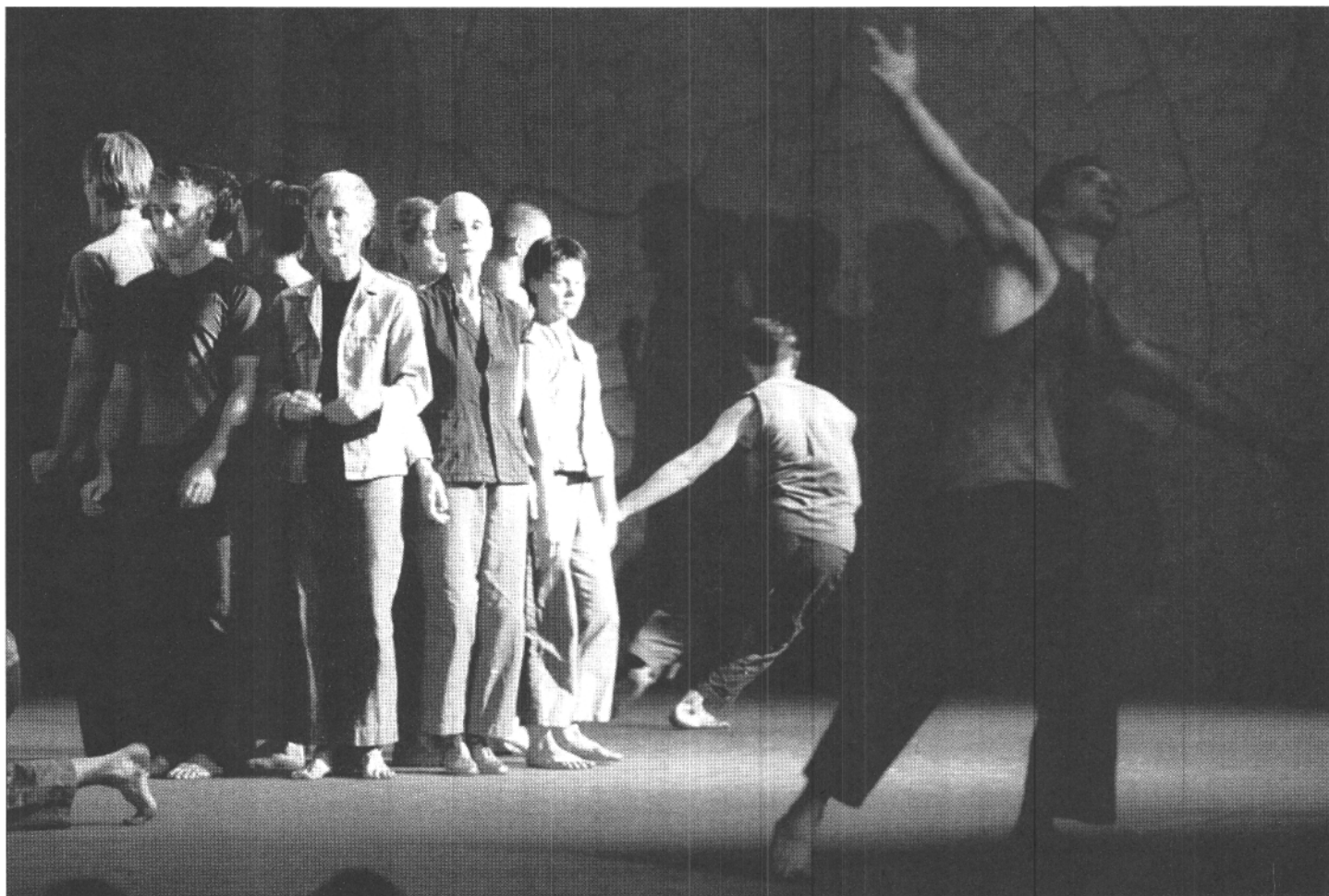
A végtelen idő elevenedik meg hetven percen belül. Az idők kezdete előtti és végezte utáni lét örvénylik emberi testeket öltve a tánc univerzális formanyelvén. Az egyetlen monumentális háttérkép - Andy Goldsworthy szobrászművész kanyargó folyót ábrázoló kő-fala - előtt tizenhat táncos járja az idő táncát.

A tizenkilenc franciaországi koreográfiai központ egyikének, a Régine Chopinot által vezetett La Rochelle-i Ballet Atlantique-nak az előadása hiányt pótol a „hivatalos” magyar színházi életben. A kortárs táncelőadás, a modern tánctechnikák majnem minden irányzatát magában foglalja, egységes chopinot-i formanyelvvé olvasztva őket. A koreográfus ezek közül mégis leginkább a kontakt táncból építkezik, nem is csoda, hiszen nem kisebb feladatra vállalkozott, mint közönsége számára átélhetővé tenni az időfolyamot, a lüktető, hömpölygő időtengert. Ennek az ellenállhatatlan, élettelen magával sodró és átalakító erőnek legjobb megjelenítése a lendületre, súly és súlytalanság váltakozására, ugrásokra és zuhanásokra, az emberi testek tömegére és könnyedségére, állandó dinamikára, az emberi testek számtalan összekapcsolódási és elszakadási lehetőségére épülő kontakt tánc talán a legalkalmasabb. Magyarországon évek óta sok társulat és táncos dolgozik ezzel a technikával, a közönség mégis leginkább a kis nézőterű kamaraszínházakban és alternatív stúdiószínházakban találkozhat a tánc eme rendkí

vüli kifejezőerejű irányzatával. A nagy drámai színpadok és a zenés színházak ma még inkább a klasszikus balettnak, a néptáncnak és különböző megjelenési formáiknak adnak otthont. A Ballet Atlantique előadása nem csak a kevés „beavatott”, a Trafó, a Szkené, a MU Színház és az Artus Stúdió visszajáró vendégei számára tette elérhetővé a táncnak a nagyközönség által még kevésbé ismert, a konvencionálistól eltérő művészi élményét. Így talán az eljövendő időben nagyobb publicitást és közönséget nyer majd magának a valóban nagy-számú kortárs táncelőadás.

A kör magába zárult, visszaérkeztem az időhöz, az emberi élet talán legnagyobb önkényurához, a mitológiák saját farkába harapó kígyójához. Az előadás legelső motívumaként a megvilágított díszlet hatalmas köfalának szerpentinje tűnik fel, amely a színpadon a kanyargó vietnami „illatok folyóját” jeleníti meg. Első pillantásra azonban sokkal inkább hatalmas kígyót idéz az idő szimbólumaként. Ez az idő hatalmas kiterjedő tévő folyam, amelyen belül az egész háttérrel mintázataként megjelenik az időnek az aszályos földhöz hasonló fragmentáltsága. Folytonosságnak és töredezettségnek ez az egysége jellemzi a jelenetekre tagolt előadást. A szintén vietnami ihletésű zene hívja életre a táncosokat és a koreográfus által alkalmazott egyszerű, de oly kifejező eszközöket: a járást, a futást, az é

seket, a transzot és a mozdulatlanságot, az elemi tánc alkotórészeit. A mű ritmusát az egyik állapotból a másikba való átmenet adja. A koreográfus, akit elbűvöl „az idővesztés”, elérte célját: a fény első felvillanásától az előadás utáni tapsig nem tudom, mennyi idő telhetett el. Az előadás után percekre transzformálhatom, az idő mederben tartására rendszeresített órámon kontrollálhatom, de valójában elveszett az idő-érzésem; az előadás alatt az időnek egészen más érzékelési módja létezett. Nem tudom pontosan megítélni, három óra vagy három másodperc telt-e el, az idő kitágult, és az élmény ekképp magával ragadott. Az idő valahol elveszett a zenében és a mozdulatokban. A koreográfus nem siet. Mindennek megvan a helye és ideje a jamszerűen folytatódó előadásban a kezdőszólótól a folyamatosan váltakozó statikusabb és dinamikusabb egységekig. Csupa éledés és elmúlás a szereplők táncra, állandó átmenet a féktelen táncból a mozdulatlanságba. Az előadás él, akkor is, amikor a táncosok megpihennek a talajon, akkor is, amikor ötharminc táncos kapaszkodik egybe. A szólók és duók remekül koreografált és pontosan el-táncolt kontakt részekkel váltakoznak ciklikusan. Ez a dialektika végigkíséri a produkciót; ennek egyik legszebb példája, amikor egy lendületes kontakt rész után két idős táncos duója következik. Az idő által rájuk rótt szerep szerint az ő testük máshogyan visel-



Az idő tánca (Felvégi Andrea felvétele)

kedik. Lassan, finoman, de erőteljesen, az idő múlásából következő bölcsességgel és méltósággal mozognak. Ez a keleti táncművészetekhez is közel álló megjelenítés ütközik a túlradó energiával és csapongással, amikor a két idős táncos a fiatalokkal kerül kontaktusba. Kölcsönösen adnak és kapnak egymástól, ez az energiaáramlás szinte szemmel látható az említett jelenetekben. A körtánc és az összekapcsolódott táncosok-nak a teret sávokban osztó futása is az egység, majd a megtört egység váltakozását demonstrálja.

Az előadás dramaturgiája a dramaturgia hiánya, helyesebben az idő kiszámíthatatlan dramaturgiája. A táncosok teste a jelmezek föld- és fémszíneivel, amelyeket a táncszőnyegből felszálló vaspör fest tűzszínre, az előadáshoz remekül illeszkedő világítás domináns narancsfénye, a levegőt szelő mozdulatok, a teret mozgásba lendítő és az előadás végén megnyugtató koreográfia az időfolyammal, az illatok folyójával és a táncosok izzadságcseppjeivel együtt egy teljes, nyíló univerzum

FARKAS BOGLÁRKA

Az idő tánca (La danse du temps)
(Madách Színház)

Koreográfus: Régine Chopinot. Zene: Tõn-Thât TO. Film-díszlet: Andy Goldsworthy. Jelmez: Yao Souka. Fény: Régis Montambaux.

Szereplők: John Bateman, Géraldine Blanchard, Daniel Scott Bodiford, Régine Chopinot, Clara Cornil, Philippe Ducou, Virginie Garcia, Alexandre Isely, Franck Journo, Anne Moulin, Claire Servant, Marie Tempère, Duke Wilburn, Françoise Dupuy, Dominique Dupuy, Sophie Lessard.

SZEGEDI KORTÁRS BALETT: POSTSCRIPTUM OKOS DAFKE

A sors úgy hozta, hogy már nyár végén megismerhettem Juronics Tamás néhány mondatnyi szövegét, amelyet Postscriptum-előadása mellé szánt. Nyáron indultat figyelemmel követtem Szeged város izgatott és rejtelmes kulturális közéletének felzaklató fordulatát, a Szegedi Kortárs Balett megaláztatását és ki-ebrudalását méltó közegéből. Sokszor elolvastam a társulatvezető sorait, ezt a büszke, szófukar és elgondolkodtató kommentárt. A magyar színjátszás története során a messzi és közeli múltban sokszor törölte már hivata-

losság a lábát művészbé. Az idén nyáron a Frankfurter Operaházból kiszekírozott William Forsythe világhírű koreográfus esete azonban azt jelzi, hogy ilyen méltánytalanság nem csak itthon fordulhat elő.

Juronics ihletet merített az öt ért méltánytalanságból. Napi (kultur)politikai témához nyúlt. Az előadás kezdőperceiben szembe-sültem a ténnyel: hosszú évek során talán egyedülként kortársai közül. A Szegedi Kortárs Balettet ért inzultus szerencsére országos üggyé dagadt; hogy a botrány megnyugtató

lezására nem került sor, az a (megörökített) kort jellemzi. Hozzászoktunk az ilyesmihez, pontosabban le sem szoktunk róla. A szegedi társulat ebben az évadban Budapesten és több vidéki helyszínen játszik majd. Külföldön szintűgy, hiszen messze földön ismerik. Egy-két alkalommal egykori anyaszínházuk is igényt tart előadásaira.

Biztos kézzel komponálta meg az események „művészeti lenyomatát” a rendező-koreográfus Juronics. Amikor az ember az öt ért sérelemre reagál, lehet bármilyen higgadt,